

Abonnement pour un an
300 piastres
Edition spéciale 500 piastres
Adresse :
Idjtihab Constantinople

Téléph-St, 865
XXème ANNÉE
15 Août 1925 — No 186

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تور کیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .
ادارہ خانہ سی

جغال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمینچی سنہ

نومرو ۱۸۶-۱۵ اگستوس ۱۹۲۵

فقط ینده انقلابك ماهیتى افاده ایتز . ایمیدى مادام که اختلال وضع ایلدیكى پرنسپلرله فارق اولویور ، خلقك ایمانى یاپه جق اواصول و آیاتی آریورم . . .

هرکون ، یكى برکون کبی تازه طوغان غزته لری موزعلرک اأندن قاپسورم . اوصیغه لرده کوزلر . احتراصله بر فکر آریور . فکرم کندینی قویویه آتان ویا قویویه آتیلان بی چاره لرک اتکیرنده سوروکلنوب باتیور . اسراف ایدلش ستونلرده بویوک یازیلرله نشر ایدیلن بوحوادثلرک اوقونمسنده محرر عجبا نه کبی بر قیمت فرض ایله یور ؟ قابل ایله هابلک دنیایه کلدکلری کوندنبری آدم اوغللرینک نفسلرینه ویا قارده شلرینه قیدقلرینی بیلورز . بشریتک صدرنده بر موقعه بحق محترص ونامزد اولان تورکک ، شعور وسجیهنک بوفحشلرینه متعلق یازیلرله می انسانیتیه اضطراب ویرن مسئله لرک حلنه یتشدرلش اولاجقدر . بشرک بوچیلغینلقلرندن باشقه حکایه ایدیله جک احسانلری : دماغنک دوشونجه لری ، قلبنک ضربانلری یوقیدر ؟ اگر تنظیماتک وتور کیهنک ایلک غزته جیلری جمهوریتک بوکونکی غزته جیلری کبی کلخان بک وبکم لرک روزنامه جیلکی ایله اکتفا ایتسه لردی نه ادبیاتمز ، نه فئمز ، نه اداره مز قرون وسطادن آریلوبده ، پاموق ایلکی ایله ده اولسه ، اوروپا منظومه سنه باغلانهمازدی .

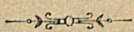
آرادیغمی غزته لرده بولامادجه دارالفنونمزه ایصال ایدن یوقوشلری طیرمانمغه باشلایورم . اونک سقفی آئنده دوکوله جک طونجبدن حقیقتلری آریورم . بالفرض عالمه مفهومی ومؤسسہ سی حقنده حضورسوز دوشونجه لرک یرینه نکاحی ارککک ، قادینک بضعی اوزرنده مالکیتنی ثابت وبواجلدن وطی حلال قیلان بر عقد دیه اوکره تن فکرلری بولویورم . قادینی طهارت بزى قدر حسسنز وطهارت بزى قدر حیثیتسز قیلان بونظریه لرذن متوحش باشقه بر درسخانه یه قوشویورم . قطعیا دینی بر ماهیتی حائر اولمایان تماماً فئودال برارضی نظام وانتظامی اولان احکام اراضیدن ، اراضی خراجیه دن بحث ایدیور ، واینانکزکه اوکره تیلن تاریخ حقوق دکلدز ، جمهوریتیه انتقال ایله ین احکام اراضی در .

بوتون درسلرک دماغ وروحلرینه انصباب ایلهدیکی

طلبه لرک آرسنه قاتیلورم اونلری جمهوریت محکمه اصلیه سنک حاکم ویا محامی صفلرنده مدافعه ایتک اوزره « ارکک هر ایسته دجه ، قادینک مقارنته مجبور اولدیغی ، چونکه ارکک قادینک بضعی اوزرنده حق ملکیتی بولندیغی ، بوجهتله نکاح قادین ایچون یاریم اسارت اولدیغی ، حال بوکه قادین ازدواج مدتجه زوجندن بر کره مقارنت طلب ایتکه حق بولوندیغی » از برملکه مشغول بولویورم . کتابخیلره قوشویورم . جمهوریتک ، مؤسسہ لری طرز تلقیسنه عائد اثرلری آریورم . ألمه حلهنک بر حکم افاده ایده بیلمسى ایچون قادینک حله جی نك عسیله سندن (بال جغز) طاتمسی لابد اولدیغی اوکره تن کتابلری طوتوشدورویورلر .

آریورم . . . بی سود برسعی ایله تورک انقلابنک تملارینی ذهنلرده تقریر ایله جک یازیلری آریورم . آریورم . . . فقهدن باشقه برشی اوکره نمه مش زوالیلری عرفاندن نصیبه دار قیلاجق واونلری جمهوریتیه خادم قیلاجق اثرلری آریورم . آریورم . . . تورک کنجکلکنه ، شیخ سعیدی سہپایه چیقارتان خرافاتدن باشقه بر غدا ویره جک یازیلری آریورم .

جمهوریت - وصفی راشد

عقل سلیم

محرری : راهب ملیه

انسانک شیرلکنندن ، خلوقی بولوندیغی اللهک شیرلکی استنتاج اولونمازسه انسانک ذی ذکا اولماسی ده ، اللهک ذی ذکا اولدیغی اثباته اوقادار آز مستعددر . الهیاتجی لر ، ایشی ناصل طوتارلرسه طوتسونلر ، الله دائما اثرلری کندیسینی نقض ایدن یاخود اثرلری ایله کندیسینی حقنده بر حکم ویرمک محال اولان بر مؤثر Cause اولاجقدر . ایلک ، کالات و حکیمیت Sagesse ایله طولو اولدیغی ، رحمن ، رحیم ، علیم ، حکیم اولدیغی سویله ن بر مؤثر دن ، برعاملدن دائما فئالق ، تقیصه لر ، جنونلر صدور ایده جکدر .

مبحث ۳۸ — مع هذا نه انسان نه كائنات تصادف اثرلى دكلدرلر .

شو حالده ، انسان ، كائنات وكافه محتوياتى تصادف ك اثرلريدرديه جكسكز ! خير ، سزه تكرار ايدييورم كائنات اصلا برابر دكلدر ؛ كائنات بتون اثرلك مؤثريدرد . محتوى اولدينى موجوداتك كافهسى بومؤثرلك آثار ضروريه سيدر ، كه بعضاً اونك طرز حركتى بزه كوسته رير فقط سيرينى اكثريا بزه مخفى طوتار . حقيقى مؤثرلك زرده اولدينى حقنهدكى جهلاريني اورتمك ايچون انسانلر تصادف كلمه سنى قوللانيرلر . هره قادر انسانلك مجهولى قالسه لرده بومؤثرلر قطعى قانونلره توفيقاً اجراى فعل وتأثيردن اصلا خالى قالمازلر . مؤثرسز اصلا بر اثر يوقدر . طبيعت بركله در ، كه موجود Etre لرك ، مختلف ماده لرك ، نامتناهى تركيب Combination لرك ، كوز . لرمزك شاهد اولدينى متنوع حركتلك مجموع معظمنى افاده ايتمك ايچون قوللانيرز . كرك عضوى كرك غير عضوى بتون اجسام ، كورديكمز اثرلرى صورت ضروريه ده حصوله كتيروميه مخصوص برطاقم مؤثرلك نتيجه ليدرد . طبيعتده هيچ برشى تصادفى اولاراق ياپيلماز ؛ اوراده هرشى ثابت قانونلرى تعقيب ايدرد . بوقانونلر بعضى اثرلره مؤثرلى آرسنده كى رابطه دن باشقا برشى دكلدرلر . بر ذره ماده ديكر بر ذره ايله از قضا يا خود تصادفى اولاراق قارشىلاشماز . بوقارشىلاشما ثابت قانونلك اثرلردر . بوقانونلر هر موجودى احوال معينه ده بالاضطرار ياپماقده اولدينى و باشقا دورلوسنى ياپاماديغى وجهله حركتار ياپمارليني 'ايجاب ايدرد . ذره لك اجتماع تصادفيسى ندن بحث ايتمك ، يا خود تصادفه بعضى تأثيرات عطف ايتمك ، اجسامك يكديكلرلى اوزرلرينه اجراى تأثير ايتملرلى ، يكديكلرلىله قارشىلاشمارلى قانونلرينه مطلع اولماديغى سويله مكدر . [*]

طبيعته ، موجوداتك مخصوصاتنه و بعضى سبيلرك

[*] بترتيب ونظام آفرينش چون نه آكه

حوادثراز تأثير نجوم وآسمان يتي .

عرفى [« دلسق مولانادن »]

برلشمه سندن ضرورى اولاراق حاصل اولان نتايجه هيچ آشنا اولمايلرلر ايچون هر شى تصادفى اولاراق واقع اولور . كوشى جمله كو كيه مزك مركزيه قويان تصادف دكلدر . كوش طبيعت اصليه سنك و متشكل اولدينى جوهر Substance ك اثرى اولاراق بوموقبى اشغال ايدرد و بورادن ، سياره لرده بولونان موجوداتى احيا ايتمك ايچون صاحيلماسى ضرورى در . [**]

مبحث ۳۹ — نظام كائنات دخى براللهك وارلغنى اثبات ايتز .

براللهه طابانلر ، از جمله كائناتك نظامنده كائناتى اداره ايدن مدرك و حكيم بذات Etre ك موجوديتك ناقابل رد رهاينى بولورلر . فقط بونظام Ordre بعضاً بزه مساعده بعضاً مضر اولان مؤثرات يا خود احوالك بالضروره حصوله كتيرديكى حركتلك جريانلك نتيجه ضروريه سندن باشقا برشى دكلدر . بومؤثرات و احوالك بعضيارينى ابي بولور بعضيلرندن شكيت ايدرز .

طبيعت دائماً عيى سيري تعقيب ايدرد ، يعنى عيى مؤثرلر عيى اثرلر حصوله كتيير . ديكر مؤثرلر برنجى مؤثرلى باشقا دورلو تأثيرلر حصوله كتيروميه مجبور و بوسورتله بو اثرلك فعلنى اخلال ايتهديكجه بويه دوام ايدرد ، يعنى عيى مؤثرلر عيى اثرلر حصوله كتيرومكه بردوام اولور . آنارينى حس ايتديكمز مؤثرلر فعللر نده يا خود حركتارنده بزه مجهول اولديغندن دولاني داهاز طبيعى و ضرورى اولمايان مؤثرلك تأثيريله مختل اولونجه ، بهت و حيرت ايچنده قاليور ، ايشته معجزه ! ديه باغيورزو بونلرى كوزلرمزك اوكنده اجراى فعل ايدن بتون مؤثرلردن داهاز معلوم مؤثرلره عطف ايدييورز .

كائنات دائماً نظام اوزره در ؛ اونك ايچون اغتشاش اختلال اولماز . بوزوقلقدن شكيت ايتديكمز زمان يالكنز بزم كندى ما كينه مزده بوزوقلق واردر . جسملر ، مؤثرلر بودنيانك احتوا ايتديكى موجودات ، اثرلرينى ايلستر تصويب ايدلم ايلسترا ايتيه لم ، يكديكلرلى اوزره رينه ، شاهدى اولديغمز طرزده ضرورى و وجوى اولاراق اجراى فعل و تأثير ايدرلر . زلزله لر ، وولقان لر ، صو

[**] نه يوكسك كوروش و آكلايشدر ! ع . ج .

ایتمکده انسان حقلی اولوردی . اکر نظام وانتظام عالم ، الوهیتک قدرتی ودرایتی اثبات ایتسهیدی ، عدم انتظام دخی الوهیتک ضعفی ، قرارسز لغنی بلاهتنی اثبات ایدردی . دیورسکز ، که الله هر طرفده وارد ، اولسز هیچ برشی ، [اولسز برسیٹک بیلہ قانادینی قیمیلداتاماز .] هرشیٹی فسحتیلہ طولدورور ، الله ، محرکی اولماسه ماده هیچ بر فعل وتاثير ياپاماز . فقط بو حالده ، تسلیم ایدیور- سکز که اللهکزه عامل شورش در . طبیعتی اخلاص ایدن اودر ، قاریشیلغلک باباسی در ، وانسانده مندبجدر وانسان کنه ایشله دیکی وقت انسانی تحریک ایدن اودر . اکر الله هر یرده موجود ایسه الله بنده در ، بنله اجرای فعل ایدر ، بنله برابر الدانیر ، بنله برابر الهی کوجندیریر ، بنله برابر اللهک موجودیتی رد ایدر بر اللهک موجودیتی فکرینی چوروتور . ای دینی لر ، ای الهیاتیلیر ! اللهدن بحث ایتدیکنز زمان نه یاپدیغکنزک ، نه سویله دیکنزک اصلا فرقنده اولیورسکز .

مبحث ۴۰ — برووح مجرد ، ذی ذکا اولاماز ؛ وبردکای الهی به طایلق بر خپال خادم .

بر ذکاک ، بر ادراک موجود اولماسی ایچون فکرلره ، ملاحظه لره ، اراده لره مالک اولماق لازمدر ؛ فکرلره ، ملاحظه لره ، اراده لره مالک اولماق ایچون اعصابه مالک اولماق لازمدر ؛ اعصابه مالک اولماق ایچون بروجوده مالک اولماق لازمدر . وجودلر اوزهرینه اجرای تاثیر ایتک ایچون بروجوده مالک اولماق لازمدر . انتظامسزلنی ، اغتشاشی حس ایتک ایچون مضطرب اولماق قابلیتندہ اولمالیدر . بوندن آشکار بر صورتده شو نتیجه چقار ، که برووح مجرد ذی ذکا ، مدرک اولاماز ، و جهانده اولوب بیتن شیلردن متأثر اولاماز . « الهی ذکا ، الهی فکرلر ، الهی مقاصدانسانلرک ذکالریله ، فکرلریله مقاصدیله هیچ بروجه مشابہت ومناسبت عرض ایتمز » دیورسکز . پک اعلی . فقط شوحالده ، انسانلرک کرک ای کرک فنا اولاراق اللهک مقصدلرینی ناصل تقدیر ، فکرلرینی ناصل معاقله ، ذکاسنی ناصل حیرانیتله تجیل ایدہ بیلیر ؟ . بو کیفیت ، حقنده بر فکر ایدینلمک ممکن اولمایان بر ذات حقنده حکم ویرمک ، اونی زیاده سیله

طبیانلری ، ساری ومستولی مرضلر ، قحطلر .. اجسام ثقیله نک دوشمه سی ، نهرلرک آقاسی ، روزکارلرک اسمہ - لری ، برکت آور یاغمورلر ، لطف سبجانی به حمد و ، نعمتلر ندن دولایی شکر ایتمه مزی موجب اولان خیرلی اثرلر قدار ضروری در وکائناتک نظامی آثارندن در .

جهانده بر نظامک حکمران اولماسنی کوره رک حیرته و دشمنک ، عینی مؤثرلرک عینی اثرلر حصوله کتیردیکنه حیرت ایتک دیمکدر . بر انتظامسزلق کورو نیجه انسانک فنانسه کیتمه سی ، مؤثرلرک طرز فعل وتاثيرلری دیکشمنجه یاخود بوزولنجه اثرلرک ارتق عینی اثرلر اولامایاجاغتی اونو تقادر . طبیعتده بر نظام ، بر انتظام کورو لنجه بوندن متحیر اولماق ، بر شیٹک موجود اولابیلہ جکنه متحیر اولماقدر ؛ بالذات کنندی کنندیسنک موجودیتنه متحیر اولماقدر . بر موجود ایچون انتظام اولان دیگر بر موجود ایچون عدم انتظام در ، بری ایچون حضور وآسایش اولان دیگر ایچون اضطراب وشورش در . بلا مانع وبلا مجازات هرشیٹی قاریشیدیرا بیلدیگری زمان مضر مخلوق Etre لر ، هرشیٹی یولنده ، هرشیٹی نظام وانتظام ایچنده بولورلر ؛ فناقلرینی اجراده راحتسز ایدیلدیگری وقت مضرلر ؛ شریرلر بالعکس هرشیٹی شورش عدم انتظام ، هرج مرج ایچنده کورو رلر .

طبیعتک صانع ومحرکی الله اولدینی فرض ایدیلسه ینه ، الله ایچون ، طبیعتده هیچ بر انتظامسزلق ، هیچ بر اغتشاش موجود اولامازدی ؛ یاپاجاغی مؤثرلرک کافه سی ، اللهک بونلره ویره جکی خاصه لره ، ماهینلره والجا Impulsion لره کوره اجرای فعل ایتهلری ضروری اولامازمیدی ؟ اکر اشیانک جریان معتادینی دیکشیدرسهیدی « سنت الله » ، « غیر متبدل » اولمازدی ؛ اللهک موجودیتنک ، ذکاسنک ، قدرتنک وایلدکنکک مقنع دلبلی عد اولونان نظام عالم L'ordre de l'univers تسکذیب اولونوردی . اللهک موجودیتندہ شهبهیه دوشولوردی یاخود هیچ اولمازسه الله ثباتسزلتله ، عجز ایله واشیایی ایلک تنظیمی زماننده بصیرت ومعرفت نقصانیه اتهام اولونوردی . یاپدینی ، حاضر لادینی یاخود فعل و حرکت کتیردیکی آژانلری ، آلترلی اتخابده آلدانمش اولقله الهی اتهام

تجار وکالتخانه سنک کشادنن براز صوکره رسومات
مدیری دائره حکومت کله رک : « بو وکالتخانه نك قابوسی
اوزرینه قوللق اوزره بوکون کومروکه چیقاریلان
لوحه جسماتی ، واوزرنده کی برعبارنه نك تضمن ایتدیکی
مقصد اعتباریه کورلکه لایق اولدیغندن قبل التسلیم
برکره کورسه کنز فنا اولماز . » دیدی .

اقشام اوزری بولغارچه بیلن برذات ایله برابر
رسومات دائره سنه کیدرک کوردوم .

اوزرنده بولغار تاجی بوللق اوزره بولغارچه
(بولغارستانک دده آغاج تجار وکالتخانه سی) وبونک
آلتنده برآز دها کوچوک یازی ایله ینه بولغارچه معهود
(اتحاد قوت یاپار) عباره سنک محرر اولدیغنی کوردوم .
پرنس باتمبغ زماننده ضرب اولنان بولغار مسکو کاتی
اوزرنده ده بوعباره بولندیغنی حالده روم ابلی شرقی ایله
اتحاد ایدرک اوزمانه کوره کافی قوت یاپیلدقدن صوکره
مسکو کاتدن بوعباره چیقارلمش ایکن اک زیاده بولغار
ساکن اولان آلتی ولایت ولوایه تجار وکیللری تعیین
اولنجه بوعبارنه نك شوصورتله استعمالنه مسارعت اولغنی
بالطبع جالب دقت اولدیغندن لوحه نك تسلیمنی تأخیر
ایتدیره رک بوايضاحات ایله ولایتدن تلغرافله استیذان
ایتدم .

ولایت هیچ برمسأله ده بیان رأی ایتدیکی کی
بونیه باب عالیدن صورمش : « شو صیراده مسأله
چیقارمق موافق اولمادیغندن تعلیقده انماض ایدلمسی »
جوابی آلمشدر .

ایکی اوچ متره طولنده کی بومذهب لوحه محتشمه
تجار وکالت خانه سی قابوسی اوزرنده شعشه نثار اولغنه
باشلادقدن تقریباً برآی قادار صوکره ینه باب عالیدن
ولایت واسطه سیله آلدیغم شيفره تلغرافنامه ده : « بعضی
سیغاره کاغذلری اوزرنده فرانسزجه « اتحاد قوت یاپار »
معناسنی متضمن برعباره بولندیغنی آ کلاشلمش وبونک
مخدوری ایسه ایضاحدن مستغنی بولنش اولدیغندن بو
عباره مضربه بی حاوی سیغاره کاغذلری هر زرده بولنورسه
طوبلا تدریقه ررق احراقیله کیفیتک اشعاری ! » امر اولمشدر .
اهالی محلیه دن برقسمنک آ کلاذینی برلسان وخط

تقدیر و تحسین ، اونا پرستش ایتک دیمکدر و حکمت
ربانی نك مقاصد عمیق سنه حیران اولماق ، حقنده بر فکر
ویرمک ممکن اولمایانه پرستش ایتک دکلیدر ؟ بوعینی
مقاصده حیران اولماق ، نه ایچون اولدیغنی بیلمکسزین
حیران اولماق دکلیدر ؟ حیرانیت دائما جهلک قیزیدر [*] .
انسانلر آنجا آکلما دیق لرینه حیران و پرستشکار اولورلر .

مأموریت خاطرهلری

۹

دده آغاج

« اتحاد قوت یاپار »

۱۳۱۳ یونان محاربه سی اثناسنده بولغارلری تطیب
ایچون واقع اولان مساعدات مخصوصه دن بری ده سلا نیك ،
ادرنه ، سیروز ، دده آغاج ایله دیگر ایکی محله بولغا -
رستان پرنس لکنک تجار وکیللری تعیین ایتسنه موافقت
اولنش ایدی .

بو بایده کی تبلیغات رسمیه یه کوره بومأمورلر دولت
عثمانیه مأمورلرندن اصلا فرقلی اولمایوب حتی دولت
متبوعیه صداقتدن آیرلما یه جقلرینه تحلیف بیله ایدیه جکار
ایدی !

او زمان استانبولده کی قابو کتخداسی دول معظمه
سفیرنری کی حرکت تصدیقن خالی قالمادیغنی کی بوتجار
وکیللری ده والی و متصرفلری نااهل اولان ولایت
ولوارده قونسولسلری تقلیددن کری دورمادیلر .

« تراکیا و ماکدونیا بولغار اختلال جمعیتی » نامیه
او صیرالرده تشکیل ایتدکلاری بعده تحقیق ایدن جمعیتاره
منسوب اولان ایلك تجار وکیلنک احداث ایتدیکی وقایعه
باب عالینک کوستردیکی ضعف ذلیل و مضر دن ایله ری ده
صراسیله بحث ایدیه جکدر .

[*] بر آلمان شاعری :

Das Wunder ist des Gleubens liebtes Kind
دیرکه بونی :

اعتقادک معجزات اک سوکیلی اولادیدر .

مصراعیه ترجمه ایتشدک . (کتبخانه اجتهاد) ک (تاریخ
اسلامیت) عنوانی کتایه باقک .